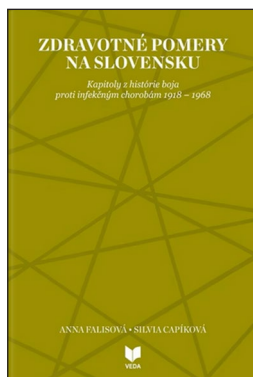

FALISOVÁ Anna – CAPIKOVÁ, Silvia. *Zdravotné pomery na Slovensku. Kapitoly z histórie boja proti infekčným chorobám 1918 – 1968.* Bratislava: Veda, 2024. 200 s. ISBN 978-80-224-2103-4.

Monografická práca Anny Falisovej a Silvie Capíkovej predstavuje rozsiahly a kvalitne spracovaný pohľad na jeden z najdôležitejších problémov verejného zdravotníctva – boj proti infekčným chorobám. Autorky sa v nej sústredili na polstoročie zásadných spoločensko-medicínskych i hygienických zmien s detailnejším zmapovaním dvoch oblastí: inštitucionalizácie boja proti infekčným chorobám a vývoja medicínskych poznatkov aj praxe na Slovensku. Práca ponúka detailný, faktograficky presný a súčasne analytický pohľad na obdobie, ktoré položilo základy dnešného verejného zdravotníctva.

Vývoj organizácie zdravotníctva, starostlivosti o zdravie obyvateľstva po prvej svetovej vojne bol logicky správne nasmerovaný od liečby pacientov ku kvalitnej prevencii chorôb. Týkalo sa to celej spoločnosti, aj keď bolo prirodzené, že dôraz sa kládol na vyspelejšie časti sveta a na okraji ostali periférne geografické oblasti. Nový štát, Československá republika, sa v tejto oblasti aktívne zapájal do moderných trendov. Šíreniu nebezpečných chorôb, zvyšujúcemu sa zvlášť návratom vojakov z bojísk, sa nastupujúca generácia československých politikov a odborníkov z praxe snažila zabrániť všemožným spôsobom. Zabezpečenie prvotriednej liečby predpokladalo zaobstaranie nielen kvalitného odborného personálu, ale tiež vyhovujúceho špecializovaného materiálu, vybavenie či zmodernizovanie existujúcich nemocníc, no i vybudovanie nových zdravotníckych zariadení, ako aj starostlivosť o výchovu ďalšej generácie odborníkov – lekárov a zdravotného personálu. Nie vo všetkom sa to reprezentantom vládnej moci darilo rovnako, napriek tomu vidieť zreteľne kvalitatívny posun vo vývoji zdravotných pomerov na Slovensku po roku 1918.

Autorky monografickej práce upriamili pozornosť na boj proti infekčným ochoreniam v celom polstoročí po vzniku ČSR. Prácu rozdelili na štyri kapitoly oddele-

ním špecifik tohto vývoja. Na začiatok predstavujú systematické celospoločenské úsilie pretavujúce sa do inštitucionalizácie medzinárodnej spolupráce v boji proti infekčným ochoreniam. To sa dialo na pôde medzinárodných organizácií, ako bola napr. Zdravotnícka organizácia Spoločnosti národov či Svetová zdravotnícka organizácia. Legislatívny rámec, zákony prijímané v prvej ČSR, v období Slovenskej republiky 1939 – 1945 a obdobie po 2. svetovej vojne až po rok 1968, tvorí druhú kapitolu publikácie. Druhá časť práce je venovaná dvom nebezpečným nákazlivým chorobám a náročnému zápasu slovenskej spoločnosti s ich elimináciou. Vývoj diagnostikovania, liečby a prevencie týchto chorôb autorky zasadzujú do širšieho európskeho priestoru, pričom nosné časti kapitol sú zamerané na situáciu na Slovensku po roku 1918.

Mimoriadne odborný text je výsledkom kvalitnej analýzy dobových archívnych prameňov, legislatívnych dokumentov, dobovej periodickej i neperiodickej tlače a ďalšej sekundárnej literatúry. Kniha pôsobí ako dôsledná a dobre spracovaná odborná práca, prinášajúca množstvo informácií nielen o medicínskych opatreniach, ale aj o širšom spoločenskom kontexte boja proti infekciám. Napriek odbornosti je, podľa nášho názoru, text čitateľsky prístupný aj pre laickú verejnosť zaujímajúcu sa o historický vývoj zdravotných pomerov v Európe a na Slovensku. Celkovo ide o hodnotný prínos do historiografie zdravotníctva na Slovensku, dokumentujúci, že boj proti infekčným chorobám bol dlhým a komplexným procesom formujúcim modernú spoločnosť. Autorky v úvode práce deklarujú, že ide o vstup do problematiky. Veríme, že pokračovanie, resp. prehĺbenie či rozšírenie na seba nenechá dlho čakať a rozšíri sa obzor historického vývoja eliminácie nákazlivých ochorení.

Peter Koval'